

9. Nebezpečný odpad a elektroodpad

Nebezpečný odpad je definován katalogem odpadů (příloha vyhlášky 381/2002 Sb.). Jde o odpad vykazující jednu nebo více nebezpečných vlastností (mj. výbušnost, hořlavost, dráždivost, toxicita, karcinogenita či infekčnost).

Konkrétně se jedná např. o rozpouštědla, kyseliny, zásady, tiskařské barvy, lepidla, pesticidy... Toto vše se k likvidaci shromažďuje odděleně na sběrných dvorech nebo prostřednictvím mobilních svozů (zpravidla dvakrát ročně). Do sběrných dvorů mohou místní občané bezplatně odkládat všechny nepotřebné a problematické odpady z domácnosti (vysloužilá elektroaparáty – pračky, televizory, ledničky, počítače, monitory, vysavače, mobilní telefony, zářivky, baterie a akumulátory, ale i různé chemikálie, oleje či pneumatiky). Kompletní, z provozu vyřazené automobily je ale třeba odevzdat na registrovaná vrakoviště. Nespoužitelné léky, rtuťové teploměry a infekční stříkačky odebírají také lékárny.

Dle zákona č. 7/2005 Sb. je každý výrobce či dovozce elektrozařízení povinen zajistit jejich zpětný odběr, zpracování a odstranění. Tyto závazky však může přenést na třetí osobu a proto vznikly neziskové společnosti, tzv. kolektivní systémy logistiky sběru, jejichž náklady hradí výrobci. Existuje 10 skupin elektrozařízení (např. velké či malé domácí spotřebiče, osvětlovací zařízení, lékařské přístroje, výdejní automaty) a jednotlivé společnosti – ASEKOL, EKOLAMP, Elektrowin, OFO-recycling, REMA, RETELA – mají oprávnění nakládat s výrobky z vybraných skupin, u některých si i vzájemně konkurují. Pokud se výrobce nezaregistruje u žádné z nich a zpětný odběr sám nezajišťuje, přechází tato povinnost na koncového prodejce.

Zpětný odběr vyřazených elektrozařízení byl s ohledem na využitelnost jejich různých složek (např. vzácných kovů – měď, platina, zlato) zaveden během roku 2005, od kdy též spotřebitelé začali platit příspěvky na historická elektrozařízení u kterých není znám nebo neexistuje výrobce (od r. 2007 byly u některých skupin sníženy vzhledem ke skutečným nákladům na likvidaci).

Elektroaparáty lze vrátit též do obchodů, kde jsou nabízeny (prodejci by měli automaticky při dovození nového přístroje odvézt dosloužilý), případně do servisů (když už výrobek nelze opravit ap.) – takových míst je v ČR 850. Další 376 sběrných míst je umístěno v obecních sběrných dvorech. Navíc ve dvou a půl tisících menších obcích jsou nefunkční zařízení odebírána formou mobilního sběru. Síť sběrných míst pro vysloužilá elektrozařízení tak pokrývá více než 70% občanů ČR (vč. všech měst nad 5000 obyvatel). Obce by si však měly dávat pozor na to, s kým uzavřou smlouvu – některé kolektivní systémy vyvíjejí nevybíravý nátlak, vnucují obcím nevýhodné smlouvy a snaží se tak snížit na jejich úkor své náklady.

V ČR se prodá asi 200 tis. tun elektrospotřebičů ročně, zpětným odběrem se vybere asi desetina tohoto množství. V Jižních Čechách se v roce 2006 vybralo 855 tun elektroaparáty, tzn. přibližně 1,36 kg na osobu (celorepublikový průměr byl 1,67 kg). ČR je přitom směrnicí EU zavázána do roku 2008 vybírat 4 kg elektroodpadu na osobu a rok. V západní Evropě se běžně vybírá 10 až 15 kg na osobu a rok.

V jižních Čechách existuje několik chráněných dílen zaměřených na zpracování a využívání elektrošrotu (Týn nad Vltavou, Tábor).

JADERNÝ ODPAD

Specifickým druhem nebezpečného odpadu je odpad jaderný, který je třeba ukládat do speciálně zabezpečeného hlubinného úložiště v tektonicky klidné oblasti bez podzemních vod, kde bude bezpečně izolován stovky tisíc let. Žádné takové úložiště dosud na světě neexistuje, v ČR se předpokládá jeho vybudování kolem roku 2065. Předběžně se počítá se šesti lokalitami, dvě z nich leží na území Jihočeského kraje: Lodhéřov (JH) a Božejovice – Vlksice (TA).

VÍTE, ŽE...

sběrné dvory přijímají všechny druhy odpadů?

po odsátí freonů se lednice stane obyčejným odpadem?

do popelnice v žádném případě nepatří zářivky, fény, mobily a rychlovarné konvice?

INTERNETOVÉ ADRESY:

Kolektivní systémy –
www.asekol.cz
www.ekolamp.cz
www.elektrowin.cz
www.ofo-recycling.cz
www.remasystem.cz
www.retela.cz

Tabulka 1: Asekol s. r. o. – zpětný odběr elektrozařízení na území Jihočeského kraje

* Skupinu 3, 4, 7 a 8 tvoří: zařízení informačních technologií a telekomunikační zařízení; spotřebitelská zařízení; hračky a vybavení pro volný čas a sporty; lékařské přístroje.

Druh sběru	TV (ks)	PC monitory (ks)	hmotnost TV + PC monitory (kg)	hmotnost ostatních elektrozařízení – sk. 3, 4, 7 a 8* (kg)
Mobilní svoz	2236	302	53787	1923
Oddělený sběr	0	35	140	1244
Sběrné dvory	7261	2075	204036	1534
Celkem	9497	2412	257963	4701

Tabulka 2: Ekolamp – počet sebraných světelných zdrojů a svítidel v Jihočeském kraji za rok 2006

Sběrná místa	Světelné zdroje			Svítidla	
	zářivka (ks)	výbojka (ks)	celkem (ks)	počet (ks)	hmotnost (t)
Velko-obchodní sběrná síť	92757	7001	99758	689	3,343
Sběrné dvory	10701	1997	12698	2	0

Sběrný dvůr.

◀ Sklad nebezpečných odpadů ve Sklárně ELEONORA v Lenoře (rok 2004). Po zásahu ČIŽP byly odpady legálně zlikvidovány.

